

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ по специалност 2.1. Филология, научна специалност Български език (българска лексикология и лексикография) съгласно обявата в ДВ № 62/29.06.2014 г., с. 185 с кандидат Сия Борисова Колковска, доц. д-р в ИБЕ „Проф. Любомир Андрейчин“

Изготвила становището: д-р Красимира Славчева Алексова, доцент в Катедрата по български език на Факултета по славянски филологии, СУ „Св. Климент Охридски“

1. Обща характеристика на представените материали

Доц. д-р Сия Борисова Колковска участва в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ с авторските си части от колективния монографичен труд *Българска лексикология и фразеология. Т. 1. Българска лексикология* (2013 г.) в обем от 130 стандартни страници, посочени в документите по процедурата (вкл. разпределението на авторството); с общо 874 стандартни страници от няколко тома – т. XIII, т. IV, т. XIV и т. XV на многотомния *Речник на българския език* при ясно посочено авторство на речниковите статии и на страниците, на които те са разположени; с 355 стандартни страници (издателски страници от с. 85 до с. 254) от *Речник на новите думи в българския език (от края на XX и началото на XXI в.)* (2010 г.), с българската част от 96 издателски страници от *Oxford Soft Press English Minidictionary* (2013); с 5 студии, публикувани между 2009 г. и 2011 г., от които 4 в съавторство (сред съавторите: Св. Коева, Д. Благоева, В. Сумрова, М. Чоролеева), както и с 38 статии (публикувани между 2006 и 2014 г.), от които 21 в съавторство (сред съавторите: Д. Благоева, Св. Коева, В. Сумрова, М. Чоролеева, Ат. Атанасова, Б. Станков, Цв. Димитрова, Ив. Стоянова, Св. Лесева). Три от статиите са под печат. В списъка с публикации по конкурса са посочени и 5 рецензии, 8 участия в редакторски или съставителски екипи, както и списък с дейността на доц. д-р Сия Колковска по създаване на електронни езикови ресурси (Българския национален корпус, лексикалните портали „Инфолект“ и „Неолекс“), която познавам много добре и оценявам високо.

Представените материали по конкурса доказват, че кандидатката отговаря на изискванията за придобиване на академичната длъжност „професор“, съдържащи се в чл. 3, ал. (4), т. 4 на Глава втора от Правилника на ИБЕ „Проф. Л. Андрейчин“ за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности: притежава образователната и научна степен „доктор“, има над 28 г. трудов стаж в Института по български език, заема научната степен „доцент“ от 21.04.2006 г., т.е. над 7 години, има значително участие в монографичен труд с обособени части, автор и съавтор е на студии и статии в специализирани научни издания у нас и в чужбина – общ брой 57, има много повече от двадесет участия в научни форуми – 34 според списъка от документацията по конкурса. Научните публикации, с които доц. д-р Сия Колковска участва в конкурса за „професор“, не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и за заемане на академичната длъжност „доцент“. Това заключение е резултат от съпоставката, която направих, между общия списък с публикациите и списъка с публикации за участие в конкурса. Научните трудове (общ брой) на доц. д-р Сия Колковска са цитирани в 423 източника, което надхвърля значително изискванията на Правилника.

2. Обща характеристика на научната и научно-приложната дейност на кандидата

Наукометричните данни от предходната част са доказателства, подкрепящи заключението ми не само за значителния обем, но и за значимостта на научната продукция на доц. д-р Сия Колковска, която след назначаването на академичната длъжност „доцент“ през 2006 г. е насочила своите научни интереси в областта на лексикологията – предимно към основните езикови тенденции в съвременната българска лексика, а също така и в областта на лексикографията, вкл. съставяне на речници – в хартиен и в електронен формат. Не на последно място по значимост поставям направените приноси от кандидатката в областта на корпусната лексикография, корпусната неография и електронните лексикални ресурси.

Проектната дейност на доц. д-р Сия Колковска от 2006 г. до днес е изключително богата: участвала е в 3 научни проекта на ИБЕ, в 5 международни проекта на ИБЕ, в 3 проекта, финансирани от ФНИ, и 1 международен проект с външно финансиране. Ръководител на два научноизследователски проекта – един проект на ИБЕ (чиито ръководители са двама – кандидатката и проф. Коева) и един международен проект на ИБЕ. През 2016 г. предстои финализирането на тези два проекта. Експертната дейност на доц. д-р Колковска е представена от участието ѝ в редакционни колегии – на изданието „Известия на ИБЕ“ и на *Studia gramatyczne bułgarsko-polskie* (Instytut Slawistyki PAN, Warszawa), от посочените в документацията 2 рецензии и 2 становища за дисертационни трудове за придобиване на образователната и научната степен „доктор“. Преподавателската дейност на кандидатката се изразява в 15 хонорувани часа лекции и упражнения през 2010/2011 уч. година в магистърска програма по компютърна лингвистика, СУ „Св. Кл. Охридски“.

3. Основни научни и/или научно-приложни приноси

Основните научни приноси на доц. д-р Сия Колковска са в областта на неологията и неографията. И авторският ѝ принос в монографичния труд, и студиите, и докладите доказват, че тя е сред водещите ни специалисти в тази научна област. Изследванията ѝ се отличават с детайлност и дълбочина при анализиране на процесите, които са белязали развитието на лексикалната система на съвременния ни език. Авторката разглежда интернационализацията и национализацията като тенденции, чието взаимодействие определя спецификата на иновационните процеси в българската лексика в края на ХХ и началото на ХХІ век.

Приноси са наблюденията на доц. д-р С. Колковска върху функционалното разпределение на най-новите интернационализми, върху процесите на адаптация и словообразователна и семантична интеграция на новите интернационализми, които определят националноспецифичния облик на процеса на интернационализация, значими са обобщенията ѝ за метафоричните модели с интернационален характер, които са навлезли в езика ни чрез новите семантични интернационализми.

В трудовете на доц. д-р Сия Колковска, рецензирани по конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“, се обогатяват знанията, анализите и научните обобщения, свързани със съвременните измерения на тенденцията към интелектуализация (в монографията Трета глава, раздел 4) – най-вече с процеса на детерминологизация (в статии под номера 14, 30, 37), разглеждан като преминаване на термини в общоупотребимия език, но с нови нетерминологични значения. Несъмнено принос към разширяване и обогатяване на неологичните изследвания са и трудовете на кандидатката, посветени на някои нови изяви на принципа на езиковата икономия в лексиката (части 6.1, 6.2 и 6.4 от Трета глава на монографията, статии под номера 24, 34, 29, 40) – активизирането на процесите на възникване на нови абривиатури, на

лексеми от чужди инициални абривиатури, на отсечени съкращения и думи, което води според авторката до възникване на словообразователни форманти и модели от нов тип.

Сред приносите на С. Колковска в българската лексикология бих открила онези, които са свързани със семантичната неологизация (раздел 5 на Втора глава на монографията, статии 10, 31, 38, 41, 42, 47). Върху изключително богат емпиричен материал авторката е построила своите наблюдения, обобщения и изводи за факторите, мотивиращи появата на нови лексикални значения, за типовете нови метафорични и метонимични значения. Не само от научна, но и от обществена значимост са онези разработки на доц. д-р С. Колковска, чийто акцент е върху процесите на утвърждаване на новите лексикални значения. Като значим авторски принос отчитам и в колективния монографичен труд, и в статиите под номер 23 и 49 представените когнитивните аспекти на новите метафорични значения в българския език.

Сия Колковска е сред малцината български лексиколози и лексикографи, на които се дължат постиженията, свързани с прилагането на корпусния подход в българската академична лексикография и в българската неография. Това мое твърдение се подкрепя от статии под номер 8, 9, 13, 15, 19, 20, 35. Голяма част от тях са в съавторство, като в това виждам изява на обективната необходимост от екипна работа, изискваща се от обема и обхвата на корпусния тип изследвания. Смятам, че приложението на корпусните методи в областта на лексикография и лексикалните изследвания (статии 18, 27) са доказателство за наличието на нов етап в разволя на българската лексикология и лексикография, за което несъмнен принос има С. Колковска. Статиите, които присъединявам към кръга разработки в областта на корпусната лингвистика – 12, 21, 22, 25, 26, 28, 32, 33, 43, 46, доказват изключителната плодотворност на корпусно базираната лексикология и лексикография.

В това становище бих искала да подчертая респектиращия обем и отличното качество на речниковите статии, изготвени от С. Колковска в т. XIII, т. IV, т. XIV и т. XV на многотомния *Речник на българския език*, в *Речник на новите думи в българския език (от края на XX и началото на XXI в.)* и в *Oxford Soft Press English Minidictionary*.

Не само конкретно лингвистична, но и широка обществена значимост имат научната и научно-приложната дейност на доц. д-р Сия Колковска по създаването (отново в екип) на информационните портали „Инфолекс“ и „Неолекс“. Те са доказателство за успешно приложение на научните постижения в полза на обществената практика.

4. Препоръки

Препоръките към доц. д-р Сия Колковска като кандидат в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ са насочени към необходимостта от предаване на натрупания от нея богат теоретичен и научно-приложен опит на докторанти (под нейно научно ръководство), тъй като по този начин се гарантира приемствеността в българската лексикология и лексикография.

5. Заключение

Изтъкнатите в това становище приноси на С. Колковска в българската лексикография и лексикология ми дават достатъчно основания убедено да предложа на почитаемите членове на научното жури да присъдят на доц. д-р Сия Борисова Колковска академичната длъжност „професор“ в Института за български език – БАН.

04.12.2014 г.
София

Изготвил:

доц. д-р Красимира Алексова